

QUINA FEINA FAIG?

Feines lliures d'estereotips

Dossier didàctic per a les càpsules audiovisuals.

Recurs recomanat per a ESO, batxillerat i cicles formatius.

Drac Màgic:

Sant Pere mitjà, 66 08003 Barcelona

Tel. 93 216 00 04

inscripcions@dracmagic.cat

www.dracmagic.cat

www.construirmirades.dracmagic.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies

Descripció del recurs

Aquest recurs didàctic vol contribuir a visibilitzar les dones professionals del sector audiovisual. Oferim dos itineraris, un per descobrir les feines que desenvolupen algunes dones del sector des d'una mirada lliure d'estereotips i un altre per entendre la interconnexió de les professions cinematogràfiques de la mà de les seves protagonistes.

Un conjunt de propostes d'activitats faciliten la tasca del professorat a l'hora de dinamitzar els continguts i treballar les expectatives professionals amb missatges positius i inclusius.

Què treballem

- Conèixer diferents oficis que, malgrat la seva infrarepresentació, algunes dones desenvolupen amb plenes competències i reconeixement.
- Obrir el camp de referències a futures opcions professionals per adreçar-les, com a mesura d'acció positiva, a les noies en el moment que han d'orientar la seva vida acadèmica i professional.
- Desvetllar la creativitat professional de l'alumnat en diàleg amb els missatges convencionals que forneixen les cultures del treball en l'àmbit audiovisual.

Competències bàsiques relacionades

- Competència comunicativa lingüística i audiovisual.
- Competència artística i cultural.
- Competència d'autonomia i iniciativa personal.

Índex

3. La desigualtat de gènere a la indústria audiovisual

La preocupació en dades i xifres
Ocupació feminitzada? Ocupació masculinitzada?
Dones, relats i representació cinematogràfica

6. Propostes d'activitats generals

La desigualtat de gènere a la indústria audiovisual

La preocupació en dades i xifres

Nombrosos estudis internacionals posen de manifest que malgrat el nombre elevat de dones qualificades amb formació audiovisual o cinematogràfica, les dones professionals en aquest àmbit són poques. Un estudi de 2016 realitzat per la xarxa EWA (European Women Audiovisual) revela que si bé el 44% de les graduades en escoles de cinema a Europa són dones, la proporció general de les directores que treballen a la indústria és del 24%. La diferència significativa evidencia que hi ha talent, formació i potencial que no s'aprofita.

A escala nacional, els informes de CIMA (Asociación de Mujeres Cineastas y de Medios Audiovisuales) i Dones Visuals assenyalen les mateixes preocupacions. Segons l'informe anual de 2018 elaborat per CIMA, la indústria cinematogràfica espanyola és un sector laboral altament masculinitzat: el 71% de les persones treballadores a la indústria estatal l'any 2018 van ser homes i només el 29% van ser dones. Segons les dades recopilades per l'òrgan europeu Eurimages, en el millor dels casos, i prenent la mitja europea, el percentatge de participació de les dones puja al 31%.

En termes econòmics, només el 16% del finançament públic es destina a pel·lícules dirigides per dones. Aquest finançament minse perpetua l'escassetat de pel·lícules dirigides per dones, que a la vegada afecta la voluntat d'inversió dels mercats i, per tant, genera un cercle viciós. Això resulta en el fet que les dones dirigeixen només una de cada cinc pel·lícules del cinema produït a Europa. Quant al pressupost de les produccions, les pel·lícules que dirigeixen les dones compten de mitjana amb menys de la meitat del pressupost que tenen les dels companys realitzadors.

Però la falta de paritat no es limita a la direcció cinematogràfica, sinó que s'estén a la resta d'àmbits. Els homes ocupen un 70% dels càrrecs de responsabilitat. Es parla de masculinització en els àmbits de producció (74%), guió (87%), muntatge (80%), composició musical (96%), direcció de fotografia (93%), so (93%) i efectes especials (99%). Les dones només són majoria en les àrees de disseny de vestuari (86%) i maquillatge i perruqueria (72%).

Ocupació feminitzada? Ocupació masculinitzada?

L'accés diferencial als llocs de treball que reflecteixen les dades ve determinat pel que

s'anomena segregació sexual del treball. L'origen d'aquesta divisió es remet a l'adjudicació a les dones en exclusiva de tota activitat considerada "no productiva": s'ha naturalitzat que mentre elles havien de realitzar el treball de cures i reproductiu, els homes podien dedicar-se plenament al treball productiu, l'oci i la participació política.

La participació de les dones en el món laboral ve de lluny, però els estudis evidencien diferències en els seus recorreguts professionals. La seva dificultat per accedir a professions generalment estipulades com a masculines, o la seva predominança en sectors tradicionalment feminitzats és una de les conseqüències de l'accés diferencial a llocs de treball i a les categories ocupacionals. Aquest fenomen es coneix amb el nom de segregació horitzontal a la feina.

Les dificultats de les dones per ocupar càrrecs de poder i de presa de decisions és una altra forma de desigualtat, coneguda com a segregació vertical. Implica topar amb obstacles per desenvolupar-se professionalment o bé diferències salarials respecte al salari masculí en un mateix càrrec.

La discriminació de gènere en el treball determina la qualitat de la feina de les do-

nes i la seva evolució. Per contrarestar les invisibilitats femenines en el món de l'audiovisual, és necessari acabar amb els estereotips sobre determinades professions que influeixen en les expectatives laborals de nenes i noies de manera negativa.

Dones, relats i representació cinematogràfica

La contribució de les dones és indispensable per a la creació d'una filmografia diversa i plural, que mostri una representació equilibrada i realista dels personatges femenins. Si el panorama cinematogràfic és majoritàriament androcèntric, se'n deriva un relat cultural incomplet, deixant a fora l'experiència de la meitat de la població.

Una de les mesures que inclou el document estratègic *50/50 by 2020*⁴ elaborat per l'òrgan Eurimages del Consell Europeu per tal d'arribar a la paritat en la indústria cinematogràfica l'any 2020 és precisament el de "Combatre el sexisme i els estereotips de gènere". Els estudis especialitzats revelen l'existència de nombrosos estereotips en la manera com les nenes, les noies i les dones són representades als films i a les sèries. De la mateixa manera, demostren també que les dones cineastes tenen tendència a revertir aquestes estereo-

tips amb personatges, guions i narratives que superen el sexisme, però també amb equips tècnics més feminitzats.

L'actriu i productora Geena Davis, directora del Geena Davis Institute on Gender in Media ho té clar: "If she can see it, she can be it", és a dir, si elles ho poden veure a les pantalles, aleshores també ho podran ser. La capacitat del cinema i la cultura audiovisual per configurar els imaginaris personals i socials és incalculable. És per això que esdevé urgent i necessari que els referents audiovisuals de la població promoguin històries, personatges i, en definitiva, representacions inclusives, diverses i lliures de sexisme.

---

⁴ Document estratègic *50/50 by 2020* consultable aquí: <https://rm.coe.int/eurimages-gender-equality-strategy-2018-2020-aiming-for-50-50-by-2020/1680760bff>

Proposta d'activitats generals

1 Relacionar la influència dels estereotips de gènere, és a dir, les idees preconcebudes que reforcen models de feminitat i masculinitat a partir d'actituds, codis morals i pautes de comportament, a l'hora d'associar feines tècniques amb feines d'homes. Per a fer-ho, desgranar quines són les falses idees sexistes que fomenten la divisió sexual del treball.

Per exemple: els homes són més bons liderant / les dones són més bones amb qüestions que involucrin la sensibilitat; els homes tenen sempre la iniciativa / les dones adopten un rol passiu; als homes se'ls dóna millor i els interessa més la tecnologia / a les dones les tasques en relació a les cures i als infants, etc.

2 Treballar individualment un llistat amb les funcions del món del cinema o l'audiovisual que coneixeu. Al costat, afegir-hi el nom d'un o una professional d'aquell àmbit, nacional o internacional. Compartir-ho amb la resta de l'aula creant una única llista a la pissarra. Queden algunes professions sense noms? Quines són les tasques més ben valorades? Com són aquests noms, de dona o d'home? Especular sobre els motius pels quals si el cinema és una feina que involucra tanta gent, només en reconeguem certes professions. Fer extensiva la reflexió amb una visió de gènere: si

hi ha dones professionals que s'hi dediquen, per què creieu que coneixem majoritàriament a homes?

- 3** A la gala dels Goya del 2019, només un 32% de les nominades eren dones i en quatre categories no existia la possibilitat de premiar ni una sola dona. Buscar quines eren aquestes categories. Informar-vos sobre les accions que exigeixen revertir aquesta tendència, com la campanya de CIMA #MásMujeres o la iniciativa internacional #TimesUp. Com es concreten les seves reivindicacions? Què tenen en comú i què les diferencia? En termes de gènere i nominacions, quina és la situació de la darrera gala dels Premis Gaudí?
- 4** Del 2012 al 2015, Suècia ha vist créixer la quota de directores de cinema d'un 26% a un 50%, i també ha aplicat mesures a favor de la paritat en els àmbits de guió i producció cinematogràfica. Amb quin pla d'accions s'ha donat aquest canvi? Creieu que la desigualtat anterior al 2015 és un cas aïllat, o pot fer-se extensiva a la indústria del cinema occidental? Si fos el cas, es podrien aplicar les mateixes mesures per revertir-la? Per fer-vos a la idea de quantes pel·lícules dirigides per dones hi ha, preneu una cartellera actual de qualsevol sala de cinema.
- 5** Dividir la classe en tres grups i delegar a cada un l'organització d'un cinefòrum mensual durant un trimestre amb pel·lícules produïdes i realitzades majoritàriament per dones. El cinefòrum haurà de comptar amb una presentació prèvia, que inclogui des de la fitxa tècnica a la sinopsi, i un espai de debat posterior al visionat, on es mencionaran les dades sobre la participació de dones en el procés de realització de la pel·lícula (direcció, guió, muntatge, so, fotografia, etc).